

Maksim Óssipov, intel·ligència i compassió

GETTY

El narrador més característic d'Óssipov és el que surt al primer relat, *Moscou-Petrozavodsk*: és un metge, un home culte de mitjana edat, assenyat i íntimament orgullós de la seva professió. La confiança freda, fins i tot un punt de superioritat amb què jutja els altres, podria arribar a irritar-nos, si no fos perquè, de cop i volta, podem veure com aquesta confiança trontolla davant d'una escena de crueltat, o davant de la història d'un vell presoner jueu que encara somia una vigilant nazi que li pegava amb la sabata a l'entre-cuix. Aleshores, el metge encara sent l'impuls d'opinar, però la seva veu comença a sonar-li ridícula. "Provo de dir alguna cosa sobre la incontinència afectiva, sobre la sexualitat senil. El fet de pertànyer a la professió mèdica sembla que em doni dret a pronunciar coses que, de fet, no volen dir res". Aquesta vulnerabilitat sobtada, la nuesa banal d'una cara humana per sota de la màscara, és una sorpresa, tant per al lector com per al personatge, que, al cap i a la fi, no seria un *intel·ligent* si no conservés la capacitat de veure's de tant en tant des de fora i de burlar-se de si mateix. Al mateix relat, però, hi ha un altre metge més jove, que, tot i tenir, en aparença, el mateix rerefons cultural que el narrador, sembla fet d'una altra matèria: parla amb un aplom despietat que no admet cap mena de fissura. "Als meus amics americans els dius la triple A i per a ells és l'American Automobile Association. Nosaltres, què associem a les tres A? -aguanta la pausa-. Anna Andréievna Akhmàtova". És un dels millors personatges d'Óssipov, un *intel·ligent* adulterrat: sap explicar amb una sola frase reveladora la diferència entre els americans i els russos; improvisa, per impressionar una noia, una teoria sobre els països allargassats i els de tipus circular; edita una revista, cosa que li permet autocomparar-se, negligentment, amb Puixkin; porta un Rolex suís i, en definitiva, té unes aficions força més sofisticades que la respiració i la digestió. ♦♦

EL CRIT DE L'OCCELL DOMÈSTIC
MAKSIM ÓSSIPOV
CLUB EDITOR
TRADUCCIÓ D'ARNAU BARIOS
220 PÀG. / 18 €

XÈNIA DYAKONOVA

El crit de l'ocell domèstic és una antologia de relats sobre la Rússia actual, escrits amb una ironia espurnejant que no desemboca mai en l'escepticisme ni en el menyspreu. El seu autor, Maksim Óssipov (Moscou, 1963), és un cardiòleg reputat i un narrador en ple auge. Però abans que tot això, és un *intel·ligent*: és a dir, no un intel·lectual en el sentit europeu, sinó algú que pertany al substrat fi i amenaçat de la intel·ligència russa. En una entrevista de fa uns anys, Óssipov deia que el desconcertaven aquelles persones que, a la secció d'aficions del seu Facebook, posen "m'agraden els llibres". Segons Óssipov, això és tan antinatural com posar "m'agrada la respiració" o "m'agrada la digestió". Vet aquí una de les virtuts més profundes de l'in-

tel·ligent: pensar i llegir forma part de la seva constitució física, i fer-ne ostentació li sembla indecent i patètic. El pudor, la timidesa, la inseguretats i l'autoironia de l'*intel·ligent* rus en fan una figura entranyable, que actua discretament i parla gairebé com si s'avergonyís de saber coses o com si hagués de dir-les mig de broma perquè ningú no el prengui per pedant. Ara bé: quan li falla el sentit del ridícul, pot caure en l'esnobisme més atroç, com si volgués venjar-se de la seva pròpia feblesa. La varietat prodigiosa dels *intel·ligents*, que oscil·len entre la humilitat extrema, gairebé autodenigrant, i el seu contrari, és el que mostren els contes d'Óssipov, i ho fan amb una precisió magistral. A més, la traducció fluida, enginyosa i ben orquestrada d'Arnau Barios fa que el lector català pugui apreciar tota la riquesa de tons col·loquials de la prosa d'Óssipov tan bé com si la llegís en original.

L'ESCUMA DE LES LLETRES

Dahl, Albanell i Carbó

Cada any té les seves efemèrides en el món literari. Enguany, sens dubte, a part de l'Any Lull, tenim els centenaris de la mort de Cervantes i Shakespeare. Entre els naixements, n'hi ha un que ens està passant prou desapercebut, el de Roald Dahl (1916-1990). M'agrada Dahl perquè, a part d'inventar-se els *gremis* i ser el guionista de *Chitty Chitty Bang Bang*, és capaç de fer grans novel·les suposadament infantils com ara *Charlie i la fàbrica de xocolata* (1972) i ser també guionista de *Només es viu dues vegades* (de la sèrie *Bond, James Bond*). A més a més, i com tants altres autors que s'han fet famosos en la literatura per a nens i joves, et proporciona un costat pervers, morbós o, si voleu, simplement trencador, inesperat i que es plasma en productes literaris prou decents.

L'ALTRA CARA DELS AUTORS INFANTILS

En el cas de Roald Dahl ens trobem la confecció d'*Oncle Oswald* (1979). Es tracta d'una novel·la feta quan entrava en la tercera edat, però amb voluntat de bretolada. És una sàtira antimasclista, sexual, relativament premonitòria sobre el descobriment d'un poderós afrodisíac masculí obtingut a partir de la pols de la closca seca d'un escarabat. L'oncle Oswald en fabrica unes pastilles (una *Viagra avant la lettre*) que el fan multimilionari. I vist l'èxit, la cobdícia fa que s'inventi un sistema per crear una mena de banc d'esperma d'homes destacats en el seu camp (artistes, financers, polítics, etc.) per inseminar dones riques que vulguin tenir fills d'aquestes personalitats. En tenim la versió catalana i és una estripada divertida, però amb un fons de crítica social duríssima molt *british*. A casa nostra tenim, com a mínim, un parell d'autors de dues ànimes. Un, el clàssic Pep Albanell, capaç de ser multivendes en narrativa infantil i juvenil amb *El barcelonauta* (1988) i, alhora, oferir-te una novel·la terrible com *Ventada de morts* (1978). L'altre és Joaquim Carbó, autor dels *bestsellers* més grans de casa nostra en literatura infantil i juvenil (com ara *La casa sota la sorra*, del 1986), però que quan fa coses per a adults (dissortadament no prou conegudes) es deixa anar que Déu n'hi do (reviseu les petites perversions d'*Elogi de la formiga*, 1996). Tasteu-los. ♦♦

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

'Les dones sàvies...'
DAVID MARTÍ
LaButxaca

A mitjan segle XIX, un gran nombre de dones de les cases més pobres de l'Alt Urgell van protagonitzar una aventura prodigiosa, viatjant a peu fins a terres catalanes remotes, carregades de plantes remeieres com la trementina. La novel·la de Martí està protagonitzada per dues d'elles.

POESIA

'Rere els vidres'
JAUME HUCH
L'Albí

Nascut el 1961 a Berga, Jaume Huch va engegar Edicions de l'Albí el 1985, des d'on ha publicat clàssics catalans i estrangers, assaig i poesia. És en aquest últim camp que Huch ha donat a conèixer els llibres *Tentinejant* (1999), *Patumejant* (2008) i, ara, *Rere els vidres*, que parteix de la pèrdua i el dolor.

FICCIÓ

'El chico que nunca...'
SJÓN
Nórdica

Entre els valors de la nova narrativa islandesa hi ha Audur Ava Ólafsdóttir i Sjón. Poeta i narrador, a l'última novel·la Sjón situa l'acció a l'illa on va créixer, però proposa un viatge fins al 1918. El jove Mánni Stein descobreix a *El chico que nunca existió* el màgic món del cinema arribat de Dinamarca.